

Medietilsynet

Oslo den 11. mai 2021

Innspill til utredning om NRK og mediemangfoldet

Norsk Komponistforening (NKF) viser til Medietilsynets invitasjon om å komme med innspill til utredningen om NRKs mediemangfold, etter bestilling fra Kulturdepartementet (KUD). Vi takker så mye for velvilje, og for muligheten til å sende dere noe selv om fristen har gått ut.

Vårt innspill handler i all hovedsak om problemstillingene vi tok opp i vår klage til Kringkastingsrådet (vedlagt) som ble behandlet der den 11. mars 2021. Grunnlaget for klagen var at NRK etter vår oppfatning ikke oppfyller sitt samfunnsoppdrag slik det er nedfelt i NRK-plakaten. Vi henvendte oss til Kringkastingsrådet blant annet fordi vi så det som viktig med en bredere og mer helhetlig vurdering av NRKs virksomhet sett i lys av NRK-plakaten, enn hva vi oppfatter at Medietilsynets tilsynsrapport gjør.

I sin høringsinvitasjon spør Medietilsynet om dette:

- Er det særskilde innholdstilbud og -tenester i NRK som bør analyserast nærare, og i så fall kvifor?
- Er det spesielle målgrupper eller innholdstilbud som NRK bør ha eit særleg ansvar for å ta hand om, og i så fall kvifor?
- Er det sider ved verksemda i NRK som verkar negativt inn på konkurransesituasjonen i den norske mediemarknaden, og i så fall kvifor?

Vi vil komme konkret inn på disse spørsmålene til slutt i innspillet vårt, som i korthet har disse hovedpunktene:

- Vi mener at NRK ikke oppfyller sitt samfunnsoppdrag når det gjelder krav til musikk mangfold, redaksjonell behandling og bruk av norsk musikk, nærmere begrunnet i klagen til Kringkastingsrådet. Ett tiltak bør være å gå kritisk gjennom tankegangen som ligger til grunn for NRK radios kanalstruktur og musikkvalg, og vurdere om den står i et motsetningsforhold til disse nevnte kravene.
- Vi mener at Medietilsynets allmennkringkastingsrapport bør legge større vekt på analyse av hvordan NRK oppfyller sitt samfunnsoppdrag. Vi mener at tilsynsrapporten – vår oppmerksomhet er her på kultur- og musikkfeltet – baserer seg for mye på NRKs egen rapportering, og på for snevre målekriterier.

- Vi mener at KUD bør endre NRK-plakaten dersom man er opptatt av plakaten ambisjoner om å fremme norsk musikk og kulturuttrykk og stimulere norske produksjonsmiljø. Blant annet bør norskandelskravet gjelde alle radiokanalene. Vi viser her til vårt brev til Kulturdepartementet med kopi til Medietilsynet av den 30. september 2020 (vedlagt).

Nedenfor utdyper vi disse punktene, men vi viser også til vår klage til Kringkastingsrådet i sin helhet. Vi gjør oppmerksom på at vi nederst i klagedokumentet gir en oversikt over diskusjonen omkring NRKs musikk- og kulturprofil som vi fanget opp i forkant av klagen. En oversikt over kronikker, kommentarer og artikler som kom i etterkant av klagen, er samlet i et eget vedlegg.

Klagen og det påfølgende oppropet fra 18 organisasjoner har fått massivt stor støtte, fra svært mange ulike hold. Oppslutningen kommer ikke bare fra «komponistmiljøet», og heller ikke bare fra folk i musikkbransjen, men også fra kulturlivet ellers, fra radiolyttere og TV-seere – og fra hovedvekten av Kringkastingsrådet. Denne gjenklagen er etter vår mening et poeng i seg selv med tanke på den utredningen som Medietilsynet gjør nå. Vi oppfordrer tilsynet til å gå dypere inn i kritikken, for eksempel i en egen analyse. Dette er ikke minst viktig ettersom NRK selv hevder at kritikken *ikke* er berettiget, men at de oppfyller sitt mandat med god margin og vet hva «folk vil ha».

NRKs samfunnsoppdrag – klagen på NRKs musikkprofil

Kritikken av NRKs musikkdekning er flere år lang. Like lenge har standardsvaret vært å trekke fram eksempler på godt kulturstoff på TV og radio og at NRK har et ansvar for å nå ut til alle, ikke bare «smale grupper».

Vi kunne ikke vært mer enig. Det finnes gode program, og NRK har soleklart et ansvar for hele det norske publikummet. Svarene fra NRK tar imidlertid ikke opp det reelle innholdet i kritikken, nemlig at NRK nettopp *ikke* ivaretar bredden med den musikkprofilen de har nå. Det er dette vi forsøker å påvise i vår klage til Kringkastingsrådet. Vi ser at bredden er gjemt bort i nisjekanaler, slik at resultatet blir et mer ensidig tilbud. De mindre kanalene har heller ingen krav til norskandel – og det høres.

Det viktigste er nok likevel at det har vært en utvikling med en merkbar svekkelse av redaksjonelt stoff om musikk og kultur. Plakaten har mange formuleringer om NRKs samfunnsansvar og rolle som allmennkringkaster. Vi mener at disse målene, for eksempel krav til redaksjonelt innhold, også gjelder for kultur- og musikkfeltet, ikke bare for nyhetsdekningen. Men som vår gjennomgang viser, finnes knapt redaksjonelle musikkprogram. De eksisterende programmene er gjerne preget av kjendiser og klovneri, masker og show – og vi finner få forsøk på å sette musikken inn i en samfunnsmessig kontekst. Samtaler om musikk finnes på Facebook og andre plattformer med høy temperatur og opphetet stemmeleie, men har ingen plattform hos NRK. Skal NRK spille en rolle her? Slik vi leser vedtektene, mener vi de skal.

Medietilsynets tilsynsrapport

Ifølge Medietilsynet oppfyller NRK sitt samfunnsoppdrag, sa Kringkastingsrådets leder Julie Brodtkorb under rådets behandling av klagen fra Norsk Komponistforening. Det samme uttrykte medieredaktør

Øyvind Lund. De viste til at NRK hadde oppfylt kravet til norskandel og Medietilsynet i sin årsrapport ikke hadde merknader til dekningen. Begge brukte rapporten for å underbygge at NRKs musikkdekning var i henhold til vedtektene.

Men i vår klage, som de hadde på bordet foran seg, forsøkte vi å vise at dette nettopp *ikke* kan brukes til å konkludere med at NRK har utført oppdraget sitt. Vi mener det er nødvendig med noen endringer i måten tilsynet med NRK gjøres på. I dag baserer tilsynsrapporten seg mye på NRKs egenrapportering, i tillegg til noen snevre målkrav som bare uttrykker en liten del av NRKs ansvar. Vi tar ikke til orde for detaljstyring, men mer helhetlige analyser og selvstendige vurderinger, inkludert om de mer kvalitative målformuleringene i plakaten.

Kulturdepartementets svar fraskriver seg ansvar på samme måte: I våre og andres henvendelser om NRKs oppdrag og Medietilsynets rolle sier KUD at de ikke kan blande seg inn i det redaksjonelle, eller i tilsynsmyndighetens utøvelse. Samtidig er ambisjonene myndighetene har nedfelt i NRK-plakaten skyhøye, med generelt veldig gode og viktige målformuleringer. Dette har departementet et styringsansvar for, og det er *dette* vi har etterlyst. Etter vår oppfatning er det en mangelfull vurdering av helheten i NRKs samfunnsoppdrag.

NRK-plakatens mangler når det gjelder bruk av norsk musikk

I plakaten § 17 går det fram at «NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og kulturinstitusjoner. NRK skal formidle norsk musikk, film og drama og stimulere norske produksjonsmiljøer.»

NRK radio er underlagt et krav om å spille 40 prosent norsk musikk. Vi er enige i at kravet oppfylles, men da kun på de (få) utvalgte kanaler man blir målt på. Dette er uheldig særlig fordi det samtidig har vært en utvikling hvor musikken har blitt spredt rundt på små nisjekanaler, uten at krav til norskandel har fulgt med på veien. Vi har grunn til å mene at 40 prosent norskandel ikke blir nådd i mange av nisjekanalene, uten at noen følger med på dette i NRK eller andre organ. Vi ser en utvikling i NRK hvor mangfoldet av norsk musikk må vike plass for en langt mer ensidig presentasjon av norsk musikk, og tilsvarende fra utlandet.

I det ovennevnte brevet vårt til KUD og Medietilsynet fra september i fjor, foreslo vi disse endringene i NRK-plakaten:

- Kravet til norskandel i NRK-plakaten bør gjelde samtlige radiokanaler, ikke bare P1, P2 og P3. På denne måten likebehandles alle musikkuttrykk.
- I definisjonen av norsk musikk bør NRKs musikkbruk måles på to parametere: både utøvende og skapende virksomhet. Da vil man likebehandle flere deler av norsk musikkliv, som i stor grad er avhengige av hverandre.

Disse kravene er det KUDs anliggende å ta stilling til, og de er adressert dit. Vi mener imidlertid at det er relevant for Medietilsynet å undersøke hvilke konsekvenser utformingen og praktiseringen av

kravene som i dag stilles til NRK, har for musikk mangfoldet, herunder bruk av norsk musikk og musikk fra norske opphavere. Videre også om kravene slik de er utformet og praktisert passer til dagens situasjon, hvor det musikkulturelle oppdraget i stor grad søkes løst gjennom nisjekanaler.

Avslutning – spesifikt om Medietilsynets spørsmål

Den brede og langvarige kritikken av NRKs musikkdekning, har i all hovedsak blitt avvist av NRK. At det er så ulik virkelighetsoppfatning, tilsier et behov for mer fakta og analyse av musikkprofilen. Vi synes også det er behov for å se nærmere på om NRKs kanalstruktur er forenlig med ambisjonene i NRK-plakaten. Vi tenker her på prinsippene og tankegangen bak oppbygningen av NRKs kanalstruktur, som vi har spørsmål til: Blant annet om prinsipper for musikkvalg, bruk av «spillelister» og redaksjonelt stoff om musikk. Det bør også gjøres analyser av bruk av musikk fra norske opphavere på alle NRKs kanaler.

Når det gjelder spesielle målgrupper eller innholdstilbud NRK bør ha et særskilt ansvar for, mener vi at allmennkringkastere har et ansvar for de som ellers ikke vil finne sin plass. Samtidig kan det være viktig å være oppmerksom på at man kan risikere å bli for opphengt i ulike «målgrupper», fordi man da glemmer at de aller fleste liker mye forskjellig og dermed tilhører mange målgrupper. Vi tenker at dette kan være noe av svakheten med tankegangen bak dagens kanalstruktur.

Vi synes at denne utredningen av NRK er veldig viktig og interessant, og ser fram til det videre arbeidet med den. Ta kontakt med oss ved behov for utdyping eller presiseringer av noe – vi stiller også gjerne på et møte dersom det er ønskelig.

Jørgen Karlstrøm

Styreleder

Ida Habbestad

Daglig leder